

кваліфік. працівн. органів держ. влади, органів місц. самовряд., держ. п-в, установ і орг. – Чернівці : ЦППК, 2006. – 26 с.

9. Остафійчук О. В. Державна регуляторна політика в системі підготовки державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування / О. В. Остафійчук // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : матеріали щоріч. міжнар. наук.-практ. конф., 31 жовт. 2007 / ред. кол. : М. М. Іжа та ін. – О., 2007. – У 2 т. – Т. 1. – С. 54–56.

10. Погрібняк М. А. Планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів органами місцевого самоврядування / М. А. Погрібняк // Держава та регіони. – Запоріжжя : Гуманіт. ун-т “Запорізький ін-т держ. та муніципального упр.”. – Серія “Державне управління”. – 2006. – № 3. – С. 143–149.

11. Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/programa_reform_final_1.pdf.

12. Структурирование независимых и подотчетных регуляторных органов для высококачественного регулирования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.oecd.org/dataoecd/15/28/35028836.pdf.

Надійшла до редколегії 30.01.2014 р.

УДК 352.07: (477)

Н. А. КОСТИНА

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПОЛТАВЩИНИ: ЗА ПЕРІОД 2010 – 2013 рр.

Здійснено критеріальний аналіз обласного конкурсу проєктів розвитку територіальних громад Полтавської області. Проведено порівняльний аналіз джерел фінансування конкурсу проєктів розвитку територіальних громад Полтавської області. Наведено приклад проєкту, який став переможцем обласного конкурсу проєктів у 2013 р.

Ключові слова: проєкти органів місцевого самоврядування Полтавщини, обласний конкурс проєктів розвитку територіальних громад, фандрайзинг.

The criterial analysis of regional contest of community development projects of Poltava region is conducted. The comparative analysis of sources of funding is made. The example of the project that has won the regional contest of community development projects of Poltava region in 2013 is provided.

Key words: projects of local government of Poltava region, regional contest of community development projects of Poltava region, fundraising.

Однією з невідмінних умов побудови громадянського суспільства в Україні є як дотримання права територіальних громад на місцеве самоврядування, так і забезпечення спроможності місцевих рад та їхніх виконавчих органів виконувати свої повноваження. На жаль, реалії останніх років показують, що органи місцевого самоврядування не мають достатньо матеріальних ресурсів, щоб повністю задовольняти соціально-економічні, культурні потреби громадян територіальної громади. Так, за результатами моніторингу, здійснюваного з 2010 р. Асоціацією міст України в рамках Проекту ДІАЛОГ, що впроваджується спільно з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID), було визначено, що власна дохідна база місцевих бюджетів практично не розвивається, тому питання позабюджетного фінансування програм і співпраця з фондами підтримки місцевих ініціатив є досить актуальними. Аналіз міжнародного досвіду показує, що в багатьох розвинених країнах одним з важливих завдань органів місцевого самоврядування є саме пошук позабюджетних альтернативних джерел фінансування. Сучасним дієвим методом залучення додаткових джерел фінансування для реалізації проектів, особливо спрямованих на вирішення соціальних проблем, є фандрайзинг, який потребує більш детального аналізу для успішного використання.

Дослідження особливостей застосування проектних технологій у місцевому самоврядуванні отримали висвітлення в наукових працях. Це, зокрема, дослідження авторів П. Ворони [1], І. Чикаренко [2], Ю. Шарова [3] та ін. У працях дослідників можливості та напрямки застосування проектних технологій у галузі місцевого самоврядування аналізуються з позицій різних теоретико-методологічних підходів.

Метою статті є здійснення аналізу проектної діяльності органів місцевого самоврядування Полтавської області за період 2010 – 2013 рр.

Полтавська обласна рада протягом останніх трьох років досить успішно впроваджує проектні технології в систему управління. Так, Полтавською обласною радою в 2010 р. було започатковано Обласний конкурс проектів розвитку територіальних громад. Метою конкурсу є відбір проектів розвитку територіальних громад Полтавської області, спрямованих на підвищення активності територіальних громад та органів місцевого самоврядування в розв'язанні актуальних проблем розвитку територій, поширення позитивного досвіду, набутого у процесі їхньої реалізації, фінансування яких передбачається за рахунок коштів обласного бюджету, відповідних місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Основними завданнями конкурсу проектів є:

- поліпшення співпраці обласної ради з територіальними громадами з метою вивчення проблем розвитку територій та визначення шляхів їхнього вирішення;

- розвиток співпраці органів місцевого самоврядування, громадських організацій, суб'єктів підприємницької діяльності у реалізації перспективних проектів розвитку територій;

Напрями реформування системи місцевого самоврядування в Україні

– узагальнення та поширення досвіду роботи органів місцевого самоврядування, спрямованої на розв'язання проблем розвитку територіальних громад;

– удосконалення інформаційної політики в питаннях розвитку місцевого самоврядування.

Основні напрями, за якими розробляються проекти, визначаються на кожен конкретний конкурсний рік на основі рейтингової оцінки пріоритетів розвитку територіальних громад області та вказуються під час офіційного оголошення конкурсу у розпорядженні голови обласної ради.

На основі рейтингової оцінки пріоритетів розвитку територіальних громад Полтавської області було визначено наступні напрями, за якими розроблятися проекти в 2013 р.:

– будівництво (реконструкція) вуличного освітлення;
– упровадження енергозберігаючих технологій на об'єктах соціальної сфери;

– будівництво (реконструкція) системи водопостачання та водовідведення в населених пунктах;

– ремонт (реконструкція) приміщень будинків культури.

Для проведення конкурсу розпорядженням голови обласної ради створюється рада конкурсу, яка виконує функції конкурсної комісії.

Рада конкурсу:

– затверджує порядок проведення конкурсу;
– контролює дотримання даного Положення та виконання порядку проведення конкурсу;

– визначає та рекомендує для наступного затвердження на сесії обласної ради обсяги фінансування з обласного бюджету проектів-переможців конкурсу;

– проводить конкурс;

– визначає переможців конкурсу.

У ході проведення конкурсу проектів рада конкурсу враховує:

– соціальну значимість проекту;
– наявність чіткого плану і механізмів розв'язання існуючих проблем та досвід органів місцевого самоврядування щодо їхнього розв'язання;

– наявність якісних та кількісних критеріїв оцінки успішності реалізації відповідного проекту, фінансово-економічних показників, які повинні бути досягнуті шляхом реалізації проекту;

– обґрунтованість вартості реалізації відповідного проекту.

Учасниками конкурсу є сільські, селищні ради, міські ради міст районного значення та районні ради Полтавської області. Переможців визначають у трьох категоріях (табл. 1).

Граничний обсяг видатків обласного бюджету на фінансування конкурсу становить 1,5 млн грн, але сума може коригуватися рішенням обласної ради.

Обов'язковою умовою конкурсу є співфінансування проектів з відповідних бюджетів (сільських, селищних, міських рад міст районного значення, районних у

містах рад, міських рад міст обласного значення, районних рад) та участь серед партнерів реалізації проєкту хоча б однієї громадської організації, зареєстрованої в установленому законом порядку. Участь партнерських організацій у співфінансуванні проєкту повинна складати 5 % (або більше) від вартості проєкту.

У 2010 р. на конкурс було подано 14 проєктів, з них шість було визнано переможцями, резюме яких представлено в таблиці 2.

Таблиця 1

Категорії учасників конкурсу проєктів розвитку територіальних громад

<i>№ з/п</i>	<i>Категорія</i>	<i>Учасник проєкту</i>	<i>Фінансування</i>
1	Перша категорія	проєкти сільських рад	25 тис. грн.
2	Друга категорія	проєкти селищних рад та міських рад міст районного значення	37,5 тис. грн.
3	Третя категорія	проєкти районних у містах рад, міських рад міст обласного значення та районних рад	50 тис. грн

Таблиця 2

Переможці конкурсу проєктів розвитку територіальних громад 2010 р.

<i>№ з/п</i>	<i>Орган місцевого самоврядування</i>	<i>Назва проєкту</i>
1	Козельщинська районна рада	Створення районного спортивно-оздоровчого центру дозвілля молоді та реабілітації інвалідів “Шанс” шляхом реконструкції приміщення котельні у смт Козельщина Полтавської області під приміщення ДЮСШ
2	Котелевська сільська рада	Створення відпочинкової зони “Півострів любові” для громади смт Котельєва на річці Котельєва
3	Чевельчанська сільська рада	Поліпшення умов змістовного дозвілля, творчої активності та самодіяльної ініціативи в сільській місцевості
4	Кустолово-Суходільська сільська рада	Діти – майбутнє Кустолово-Суходільської громади
5	Климівська сільська рада	Застосування різних видів опалення приміщення Климівського дошкільного навчального закладу, в тому числі альтернативних, як ефективний засіб економії енергоресурсів та бюджетних коштів
6	Зіньківська районна рада	Органи місцевого самоврядування Зіньківського району: інформаційно-комунікативний прорив

За період з 2010 до 2013 р. кількість учасників і переможців конкурсу значно збільшилась, що свідчить про зацікавленість органів місцевого самоврядування в даному конкурсі. На рис. 1 представлено показники зміни кількості учасників і переможців конкурсу за період з 2007 до 2013 роки. Порівняно з 2010 р. у 2013 р. кількість учасників і переможців збільшилася в п'яти з 14 до 73 проєктів. За рішенням ради конкурсу, переможцями обласного конкурсу проєктів розвитку територіальних громад Полтавської області 2013 року було визнано всі 73 проєкти.

Рис. 1. Кількість учасників та переможців конкурсу проектів розвитку територіальних громад за період 2010 – 2013 років

Відповідно за період з 2010 до 2013 рр. фінансування проектів з обласного бюджету постійно збільшувалось. За інформацією голови Полтавської обласної ради І. Момот, у 2010 р. загальна сума співфінансування заходів проектів із обласного бюджету становила 269 тис. грн, у 2011 р. – 535,41 тис. грн, у 2012 р. – 1,2 млн грн і в 2013 р. – 2,3 млн грн (рис. 2).

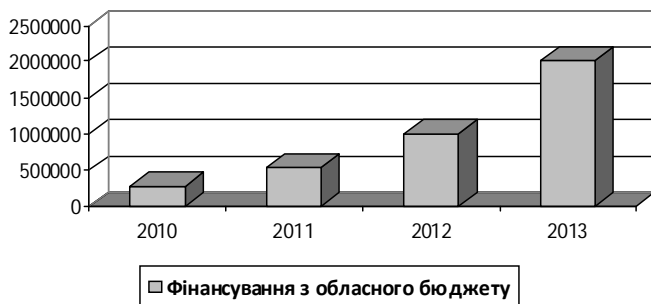

Рис. 2. Фінансування проектів із обласного бюджету за період 2010 – 2013 років

Загальна сума фінансування в 2011 р. становила 1,6 млн грн. У тому числі співфінансування (рис. 2, 3): з обласного бюджету – 535,41 тис. грн (33 %), з місцевих бюджетів – 480,1 тис. грн (30 %), кошти організації-партнерів – 603,5 тис. грн (37 %).

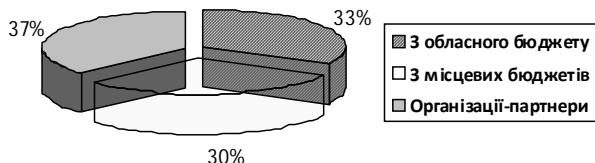

Рис. 3. Джерела фінансування проектів у 2011 році

У 2012 р. фінансування проєктів з обласного бюджету складало 1,2 млн грн. Тоді як у 2013 р. на проєкти розвитку вдалося мобілізувати понад 8 млн грн, у той час як з обласного бюджету буде надано четверту частину – 2 млн 261 тис. грн. Загальна вартість заявлених матеріалів і робіт становила 8,2 млн грн. Фінансування проєктів здійснюватиметься за кошти обласного бюджету (2,3 млн грн), учасників конкурсу (4,3 млн грн), організацій-партнерів (1,6 млн грн).

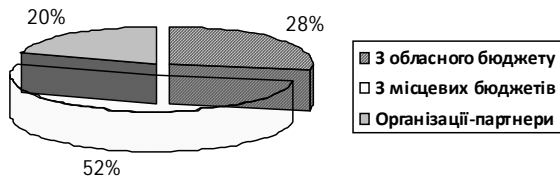

Рис. 4. Джерела фінансування проєктів у 2013 році

Найбільшу активність у конкурсі 2013 р. виявили органи місцевого самоврядування Лохвицького району, якими подано 13 проєктів, Чорнухинського району – 10 проєктів, Козельщинського району – 7 проєктів. Важливо, що є позитивна динаміка зростання фінансової участі партнерів та самих учасників конкурсу. Прикладом цього є проєкт “Центр дитячої творчості, розвитку дошкільного виховання, та впровадження енергозберігаючих технологій у ДНЗ “Ялинка” в селі Гриньки Глобинського району Полтавської області”, в якому учасник конкурсу гарантує фінансування в сумі 687 тис. грн, організації-партнери – 39,6 тис. грн, а грант обласного бюджету дорівнює 25 тис. грн.

Автором було розроблено проєкт “Перетворення Будинку Культури на Міжнародний молодіжний культурний центр (з урахуванням досвіду молоді Німеччини)”, який став переможцем у конкурсі проєктів розвитку територіальних громад у 2013 р.

Попередній аналіз та проведене соціологічне дослідження дало змогу визначити, що диференціація рівнів життя сільського та міського населення Полтавської області загрожує впливом найбільш активної та працездатної частини сільського населення до міст, активізує зовнішню трудову міграцію, що робить занепад сільської території Шишаччини самовідтворюваним процесом.

Соціологічне дослідження показало, що молодь Шишаччини не задоволена тими можливостями, яке передбачає життя в сільській місцевості, але бажають долучитися до покращання існуючого стану та визначають, що провідними напрямками роботи органів місцевого самоврядування мають бути розробка та реалізація спільних молодіжних проєктів. Було визначено, що в Шишачському районі відсутній системоутворюючий центр, який би допомагав згуртувати молодь села, формував свідоме молоде покоління, здійснював функції просвітницького центру з актуальних проблем розвитку суспільства, а також давав

зможу реалізувати молодіжний потенціал, налагоджувати міжнародні культурні зв'язки, співпрацювати з молоддю інших країн. Залучення молоді до активного громадського життя Шишацького району дасть можливість розвинути соціальну інфраструктуру села, мотивуючи молоді до активної побудови громадянського суспільства, формуючи відповідальність і відчуття приналежності до своєї території.

На запитання: чи готові ви долучитися до Міжнародного молодіжного культурного центру – респонденти відповіли таким чином 448 осіб готові долучитися до роботи Міжнародного молодіжного культурного центру, 47 респондентів мають бажання допомагати у роботі органів місцевого самоврядування за наявності вільного часу, і лише 18 осіб не бажають брати участь у діяльності центру. В опитуванні взяли участь 513 респондентів (рис. 5).

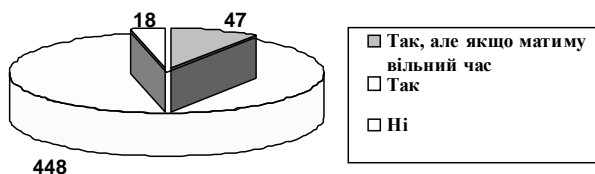

Рис. 5. Розподіл відповідей на питання: чи готові ви долучитися до роботи Міжнародного молодіжного культурного центру

На території Куйбишевської сільської ради, Шишацького району, Полтавської області України знаходиться в занедбаному стані колишній сільський клуб, який за рахунок використання додаткових коштів, може бути відновлений і переданий під потреби молоді в межах запланованого проекту.

Мета проекту “Перетворення Будинку Культури в Міжнародний молодіжний культурний центр (з урахуванням досвіду молоді Німеччини)” полягає в активізації громадського життя молоді Шишащини шляхом налагодження міжнародних молодіжних зв'язків, залучення молоді до реалізації соціальних та екологічних проектів та створення умов для розвитку молодіжного соціального підприємництва.

Для більш ефективного досягнення мети, реалізації завдань і напрямів проекту, використавши метод бенчмаркінгу, який передбачає пошук і впровадження найкращих практик реалізації подібних проектів, нами був здійснений аналіз німецького молодіжного досвіду створення подібного центру у селі Требніц, яке знаходиться за 60 км від Берліну, Німеччина.

Найбільшою особливістю села є замок Требніц, але до 2010 р. він знаходився в занедбаному стані. Територіальній громаді разом із громадськими організаціями вдалося за допомогою фандрайзингу зібрати необхідні кошти, провести ремонтно-відновлювані роботи та створити Міжнародний молодіжний

культурний центр. Наразі замок Требніц є освітнім центром політико-культурного профілю з акцентом на міжнародні проекти та обміни, головним чином з Польщею та Східною Європою. З 2011 р. замок Требніц є навчальним закладом для сільської молоді, який спеціалізується на міжнародних та міжкультурних молодіжних обмінах.

Німецька громадська організація “Kreisau-Initiative e.V.”, яка займається молодіжними проектами в замку Требніц, виявила бажання долучитися до даного проекту і буде надавати організаційну допомогу у розробці спільних молодіжних проектів та консулювати щодо можливостей отримання фінансових грантів від європейської програми “Молодь в дії” (“Youth in action”).

Для започаткування такого напрямку роботи центру як соціальне підприємство був здійснений робочий візит у Німецьку академію управління та економіки (Die Deutsche Akademie für Verwaltung und Wirtschaft) та домовлено про проведення спільної конференції “Розвиток міжнародного молодіжного бізнесу” та круглого столу на тему “Проблеми та перспективи розвитку молодіжного підприємства”. Німецька академія управління та економіки буде займатися розробкою навчальної бізнес-програми для молоді, надасть інформаційну допомогу у розробці бізнес-планів та допоможе у пошуку міжнародних інвесторів для фінансування молодіжних бізнес-проектів.

Упродовж усієї реалізації проекту передбачено проведення громадських слухань, анкетувань, соціологічних опитувань для визначення громадської оцінки ефективності досягнутих результатів. Перші громадські слухання відбулися 11 червня 2013 р., де було проведене соціологічне дослідження щодо визначення шляхів активізації громадського життя молоді Шишацького району. Було вирішено розробити проект “Активізація громадського життя молоді через відродження роботи Куйбишевського сільського Будинку культури (з урахуванням досвіду Німеччини)” та подати його на Обласний конкурс проектів розвитку територіальних громад Полтавської області. Згідно з рішенням ради обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад Полтавської області від 13 листопада 2013 р. проект був визнаний переможцем. Таким чином, вдалося залучити додаткове фінансування з обласного бюджету у розмірі 25 тис. грн (табл. 3).

Таблиця 3

Джерела фінансування проекту

<i>Джерела фінансування</i>	<i>Сума, тис. грн</i>	<i>Частка в % від всієї суми</i>
Фінансування з боку учасника Конкурсу (місцевого бюджету)	25,0	33,3
Фінансування з фонду Конкурсу (державного бюджету)	25,0	33,3
Фінансування з боку організацій партнерів (в т.ч. з боку населення)	25,0	33,3
Сукупне фінансування	75,0	100

Короткострокові результати проекту:

- створення першого в Полтавській області Міжнародного молодіжного культурного центру для сільської молоді;
- проведення міжнародної конференції “Розвиток міжнародного молодіжного бізнесу” та круглого столу на тему “Проблеми та перспективи розвитку молодіжного соціального підприємництва” для сільської молоді із залученням міжнародних громадських організацій та трьох міжнародних проектів “Local in global-Ukraine”, “Рівні можливості” та “Батько та син” із залученням молоді Німеччини та Вірменії;
- створення веб-сайту Міжнародного молодіжного культурного центру;
- закладення алеї дружби народів та створення екопоселень;
- упровадження 3-денних курсів навчання для майбутніх гідів.

Довгокострокові результати проекту:

- позиціонування с. Куйбишеве Шишацького району як села відкритого до інновацій, що прагне розвиватися на засадах сталого розвитку;
- налагодження плідної співпраці молоді села з сільською радою;
- вироблення у молоді системи цінностей громадянського суспільства та навичок жити в умовах вільної самоврядної громади;
- підвищення рівня культури та екологічної свідомості молоді;
- створення сприятливого інвестиційного клімату регіону;
- розвиток туристичної галузі та молодіжного соціального підприємництва Шишацького району.

У таблиці 4 наведені кількісні та якісні прогностичні показники проекту.

Таблиця 4

Кількісні та якісні прогностичні показники проекту

<i>№ з/п</i>	<i>Напрямок</i>	<i>Якісні прогностичні показники</i>	<i>Кількісні прогностичні показники</i>
1	Налагодження міжнародних молодіжних зв'язків	Наближення життя сільської молоді до європейських стандартів	Планується на початковому етапі залучити 3 країни: Німеччину, Молдову та Вірменію
2	Залучення молоді до реалізації соціальних та екологічних проектів	Підвищення освітнього рівня розвитку молоді. Підвищення рівня екологічної та культурної свідомості сільської молоді	Планується реалізувати 3 проекти, провести 1 конференцію, 1 круглий стіл та 1 курси. Також планується закласти алею дружби (20 дерев) та створити 3 екопоселення
3	Розвиток молодіжного соціального підприємництва	Підвищення рівня цільової спрямованості молоді на вирішення існуючих соціальних проблем. Запровадження підходів, що дозволяють якісно покращити життя в регіоні	Планується започаткувати 3 молодіжні соціальні підприємства. Залучити до регіону фінансові інвестиції

Також даний проект планується подати на Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування та залучити 200 000 грн для реалізації проекту.

Таким чином, використання проектних технологій у роботі органів місцевого самоврядування Полтавської області дозволяє залучити більшу кількість представників територіальної громади до спільної роботи, підвищуючи інтерес та зацікавленість населення до розвитку місцевого самоврядування, встановлювати зворотній зв'язок із громадою. Також проектний менеджмент сприяє пошуку позабюджетних коштів для фінансування соціально важливих заходів. Так, Куйбишевській сільській раді вже вдалося залучити додаткові 75000 грн шляхом участі в Обласному конкурсі проектів розвитку територіальних громад, а також планується додатково залучити 200 000 грн шляхом участі Всеукраїнському конкурсі проектів та програм розвитку місцевого самоврядування. Спрямування фандрайзингових коштів у соціальні проекти органів місцевого самоврядування можна розглядати як соціальні інвестиції, котрі дозволяють розвивати людські ресурси, створювати нові послуги, відкривати додаткові робочі місця, поліпшувати умови життя населення регіону. У подальшому доцільно провести критеріальний аналіз Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування.

Література:

1. *Ворона П. В.* Досвід співпраці територіальних громад Полтавщини з Фондом сприяння місцевому самоврядуванню України [Електронний ресурс] / П. В. Ворона // Державне будівництво [Електронне наукове фахове видання]. – 2008. – № 1. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/06.pdf>.
2. *Чикаренко І.* Сутність і характерні особливості муніципальних проектів розвитку / І. Чикаренко // Актуальні проблеми державного управління – Дніпропетр. : ДРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 4 (30). – С. 253–259.
3. *Шаров Ю.* Стратегічне планування в муніципальному менеджменті : концептуальні аспекти : монографія / Ю. Шаров. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 302 с.

Надійшла до редколегії 30.01.2014 р.